

דו"ח איכות

ידיעון התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

גיליון סיכום הפעילות בחודש מרץ 2018

מאבק ציבורי: לא לוותר לאולמרט על הקלון! – אחרי שקיבל הנחות על גבי הנחות - הסדרי טיעון, עונש סמלי ומזערי, וניכוי שלישי בלי שהביע חרטה או לקח אחריות על מעשיו - אהוד אולמרט הגיש בקשה לנשיא ריבלין לביטול תקופת ההתיישנות ותקופת המחיקה של הרישום הפלילי בעניינו. זאת פחות משנה מאז שסיים לרצות את עונש המאסר בפועל, שהוטל עליו לאחר שהורשע בלקיחת שוחד, מרמה והפרת אמונים במהלך כהונתו, תוך ניצול חוזר ונשנה של מעמדו הציבורי לרווחתו האישית; בקשה זו היא הקש האחרון בסאגה מתמשכת שבה בוחנים אולמרט ופרקליטיו את יכולת הסלחנות של מערכת המשפט, וזוהי ההזדמנות, האחרונה אולי, להציב לו גבול. גבול ברור שיעמוד גם בהווה מול נבחרי ציבור מכהנים, כאשר הם מזלזלים ברשויות אכיפת החוק ומשתלחים בהן, וגם בעתיד - מול אלה שיחשבו למעול באמון הציבור לטובתם האישית. בין אם כדי לחזור במהרה למערכת הפוליטית, ובין אם כדי לטהר את שמו מעל דפי ההיסטוריה – לעמדת התנועה התשובה של מדינת ישראל ושל הנשיא לאולמרט צריכה להיות ברורה וחד משמעית: לא. לא למחיקת הקלון. זאת, מתוך השאיפה למנהל תקין, נקי-כפיים ונאמן לציבור, שנלחם בשחיתות ומוקיע אותה, וכן כיוון שאסור להעניק "הנחות סלבס", וישנה חשיבות להרתעה; כיוון שאסור להשלים עם הרעיון המעוות שעבריינים מורשעים ישובו וישבו בממשלתנו, לא בתיאוריה ולא בפרקטיקה. ומעל הכל – כי אסור לסלוח על שחיתות. מחילה על השחיתות של היום תוביל בבירור לשחיתות של מחר. בשל כל אלה התנועה קראה לנשיא לדחות את הבקשה, ופתחה במאבק ציבורי נרחב, במסגרתו אלפי אזרחים הצטרפו לקריאת התנועה לדחות את הבקשה.

אחרי שנמנעה תספורת החוב, ועדת פישמן ההיסטורית יוצאת לדרך – והתנועה משתתפת בדיונים ומביעה את עמדתה וכן אוספת שאלות מהציבור – לאחר מאבק ארוך בתספורת החוב – כאשר הפרק האחרון היה התספורת שרצה אליעזר פישמן, ולאחר מאבק נוסף שתוקם ועדת חקירה על הנושא, הוקמה סוף סוף ועדת החקירה הפרלמנטרית להתנהלות המערכת הפיננסית בהסדרי אשראי ללווים עסקיים גדולים. התנועה משתתפת בדיוני הוועדה ואף הגישה לה עמדה מפורטת, במסגרתה התנועה מציעה לחקור את סוגיית התנהלות המערכת הפיננסית בהסדרים הנ"ל בשלושה רבדים עיקריים: בחינת כשלי הקצאות האשראי – החשש כי הבנקים מעניקים ללווים גדולים העדפה מתמשכת; בחינת כשלי הרגולטור – החשש כי הפיקוח על הבנקים לא מתפקד כרגולטור אפקטיבי ומרתיע המפעיל אמצעי אכיפה מוחשיים; ובחינת כשלי המשק – החשש כי המבנה הישראלי המאפשר למספר קטן של משפחות הון לשלוט בכלכלה הישראלית ויצר ריכוזיות רבה במשק – הוא זה שיצר מראש את המצב בו לווים גדולים זכו בתנאים מועדפים; בנוסף, התנועה אספה מהציבור באמצעות הרשתות החברתיות שאלות להעביר לחברי הוועדה – על-מנת לנצל את ההזדמנות הנדירה ולדרוש תשובות מהבנקים גם על שאלותיו של הציבור.

דורשים לחשוף: מה קורה עם החלטות הממשלה בנוגע להשבת רכוש יהודי מדינות ערב? - החלטת הממשלה הראשונה שנוגעת לתיעוד, מחקר ואיסוף חומרים של רכוש יהודי מדינות ערב כדי שתוכל בבוא הזמן לתבוע פיצויים עבורם, התקבלה כבר לפני כמעט 40 שנה - בספטמבר 1969. מאז התקבלו עוד הרבה החלטות ממשלה בעניין וכולן נועדו בסופו של דבר להסדיר את זכויות הרכוש של מיליון וחצי יהודים שגורשו או ברחו מארצות ערב, שנאלצו לעזוב את בתיהם ורכושם ועלו לארץ ישראל. אלא שכבר לפני 4 שנים מבקר המדינה קבע שיישום ההחלטות מלא כשלים. בזמן שתחום האחריות הזה התגלגל ועבר ממשרד למשרד, הנתונים לא נאספו וכמעט ששום דבר לא התקדם, והתנועה נמצאת כבר שנים במאבק על-מנת לברר מה קורה ומדוע הדברים לא מיושמים, מהם החסמים ולמה הכל מתעכב. למרבה הצער התנועה לא זוכה למענה בנושא. כבר למעלה משנה שהתנועה פונה שוב ושוב למשרד לשוויון חברתי, מי שאחראי כיום לאיסוף והקמת מאגר הנתונים – אך לא מקבלת מענה. בינתיים אוכלוסיית היעד ממשיכה להתבגר, וכל שנה נפטרים עוד ועוד אנשים שאותה החלטה אמורה להסדיר את רכושם בדיוק. לפני חודש וחצי שלחנו בקשת חופש מידע, שלהם מחויבים לענות תוך 30 ימים על פי החוק, אך גם היא לא נענתה, למרות התזכורות. התנועה מקווה שהפעם תזכה למענה, על-מנת שלא יהיה צורך להגיע לעתירה לבית המשפט.

הישג חשוב: משרד המשפטים יפקח על האגודות העות'מאניות - אחרי עשר שנים של מאבק, הסתדרות, קופות חולים, הסתדרות המורים ושאר "אגודות העות'מאניות", סוף סוף יפוקחו ע"י משרד המשפטים כמו שאר האגודות והעמותות בישראל, ואפשר לצפות להתחיל לראות שיחילו עליהן סטנדרטים מינימליים של שקיפות ומנהל תקין.

בעקבות החקירה - יש להשעות את סגן ראש העיר ירושלים מאיר תורג'מן מכהונה כיו"ר הוועדה לתכנון ובניה – לאחר שפורסם שמשרת ישראל חוקרת חשדות לפיהם מאיר תורג'מן סגן ראש העיר ויו"ר וועדת המשנה לתכנון ובניה בירושלים, לקח שוחד מיזמי נדל"ן בעיר תמורת קידום האינטרסים שלהם, התנועה פנתה לחברי מועצת העיר בדרישה שישקלו להשעות אותו מתפקדיו ובפרט מתפקיד יושב ראש הוועדה לתכנון ובניה – עד שיתבהר המצב המשפטי.

האם שוב ממונים מקורבים לשר כחלון? התנועה לבית המשפט: הורו למשרד האוצר לחשוף פרטים על המינוי – לאחר שעתירה קודמת של התנועה הביאה להתפטרותם של פעילי מפלגת "כולנו" שמונו ליושבי ראש ועדות תכנון ובניה מרחביות, התנועה מבקשת לבחון כיצד נעשה המינוי הנוכחי ליו"ר הוועדה המרחבית לתכנון ובניה מעלה הגליל, האם התבצע מכרז, והאם ישנה זיקה של המועמד לשר האוצר כחלון. לאחר שמשרד האוצר לא העביר את המידע הנ"ל לתנועה למרות שהגישה בקשה עפ"י חוק חופש המידע, התנועה נאלצה לפנות לבית המשפט בעניין.

לאחר פניית התנועה – מבקר המדינה ממליץ להעניק הגנה לחושף השחיתות בתעשייה האווירית - מיכאל מירב התלונן על שחיתות בתע"א, ויום לאחר מכן הוא הוזמן לשימוע ובהמשך פוטר בגין "תפקוד לקוי". מאז חלפו שבע שנים שבהם הוא מנסה לקבל צו הגנה של חושף שחיתות ממבקר המדינה; במסגרת עבודתו שם לב מירב להתנהלות חריגה בקשר בין תע"א וספקים שונים: החל ממה שנראה כתפירת מכרזים ועד הזמנת ציוד שאין בו צורך תוך בזבז כספי ציבור. הוא פנה לממונים הישירים שלו ובהמשך גם לממונים עליהם כדי לדווח – אך במקום לטפל מה שקרה הוא שארזו את חפציו של מירב בארגז, חסמו אותו ממחשבי הארגון, ולבסוף פיטרו אותו. לימים נחשפה פרשת השחיתות החמורה בתעשייה האווירית (שהתפוצצה בחלקה בזכות המידע שמסר מירב, ובמסגרת פרשה זו הסתעפו פרשיות נוספות כמו פרשת חיים כ"ץ והתפקדות לליכוד) - אך מירב לא זכה לצו הגנה של חושף שחיתות. התנועה פנתה בשנה שעברה למבקר המדינה בשביל שיעניק את צו ההגנה. החודש נציגי התנועה השתתפו בפגישה שהמבקר כינס בשביל לדון במתן צו ההגנה והשמיעו קול נחרץ בדבר החובה להעניק למירב צו הגנה, לצד השבתו לעבודה ומתן פיצויים בעבור שנות הסבל שעבר. המבקר אכן הודיע שהוא ממליץ להעניק צו הגנה למירב – ובכך סוף סוף הגיע הקץ לשבע השנים קשות של מאבק.

הישג חשוב למאבק לשקיפות: חברות ממשלתיות יחויבו לדווח מה הן עושות עם כספי הציבור – לאחר מאבק ארוך שנים, במסגרתו התנועה מתריעה על המצב האבסורדי לפיו חברות ממשלתיות לא חייבות לפרסם את הדו"חות הכספיים שלהם לציבור – התכנית הכלכלית לתקציב 2019 קובעת בתיקון לחוק שכל החברות הממשלתיות יהיו חייבות לפרסם את הדו"חות. התיקון שם קץ לכך שהתנועה ואזרחים מן השורה צריכים "לרדוף" אחר הרשויות עבור המידע ששייך לציבור, בבקשות ובעתירות לבית המשפט – והרשויות יצטרכו לפרסם את הדו"חות בעצמן ומיזמתן.

בעקבות דרישת התנועה: נפתחה חקירה נגד ראש עיריית קריית מוצקין, אחרי התחקיר שפורסם ובו טענות על איסוף מידע על תושבים והפרת הפרטיות שלהם - על פי התחקיר, ראש העיר ובכירי עירייה נוספים השתמשו בכספי ציבור כדי להפעיל מאגר ממוחשב (שלא רשום בכלל כחוק) אשר אסף מידע על תושבים, כמו כתובת מיילים, מגורים, טלפונים, ואפילו על מידת התמיכה שלהם בראש העיר המכהן חיים צורי. על פי החשדות המובאים בכתבה, המאגר הממוחשב נשען על מערכת שעלתה לעירייה כ-70,000 ₪. בעקבות פניית התנועה נפתחה חקירה נגד ראש העיר ובכירים נוספים.

מחאה ציבורית נגד השחיתות – בתקופה האחרונה התנועה קיימה התנועה הפגנות והשתתפה באירועי מחאה נגד השחיתות. בין השאר ארגנה התנועה מספר הפגנות מחאה בכיכר רבין בת"א, וכן הצטרפה בחודשים האחרונים למחאות רבות בכל רחבי הארץ – כאשר החודש בלטו בין השאר המחאות בהן השתתפה התנועה בעפולה, חיפה, רחובות ונס ציונה. בעיצומו של גל שחיתות עכור, חקירות נפתחות ופרשות שחיתות מתפוצצות ברשויות השלטון השונות, בשלטון המקומי, בשלטון הארצי, מהזוטרים ביותר ועד הבכירים ביותר. מפרשות שלא מגיעות אפילו לכותרות העיתונים ועד לפרשות בהן מעורבים ראשי השלטון. התנועה קוראת לכולם לצאת ולהפגין בכל מקום שצריך ולהשמיע את הקול החשוב נגד השחיתות.

עוד על שולחן התנועה החודש – התנועה פנתה לראש הממשלה וליועץ המשפטי בנוגע לתקנות החדשות של ארכיון המדינה – שלא מאפשרות שעלולות להביא לכך שלא יהיה אפשר לחשוף חומר לציבור בארכיון המדינה ♦ פעילות התנועה הביאה לחשיפת מידע על הפרשה החמורה של קניית קרקעות הקבורה של לב לבייב – שעל-פי פרסומים בתקשורת קנה מחברא קדישא מאות חלקות קבר בעלות של עשרות אלפי דולרים על-מנת להקים אחוזת קבר משפחתית סגורה ונפרדת – על קרקעות של הציבור ובניגוד לקבוע בחוק ♦ התנועה פנתה ליועץ המשפטי בנוגע לפרסומים על-פיהם ניתנה העדפה למקורבים לשר ליצמן בחדרי אישפוז בבית חולים ♦ התנועה פנתה לרבנות הראשית לישראל, לאחר שעברה מאז שהתנועה פנתה בבקשה לשלול את התואר "רב" מיונה מצגר, שהורשע בלקיחת שוחד, מרמת מס, קבלת דבר ברמה ושיבוש הליכי משפט. ♦ התנועה פנתה ליועץ המשפטי ולמפכ"ל המשטרה בדרישה למצות את הדין עם חשודים בפלילים גם במסגרת הסכמי עד מדינה – ולא לאפשר לחותמים על ההסכם "חסינות מלאה" ♦ התנועה מברכת את הממונה על הביטוח על החלטה להחיל פיקוח גם על בעלי השליטה בחברות ביטוח.